הלכה · משנה תורה · מפרשים · צפנת פענח · ספר אהבה

צפנת פענח על משנה תורה, הלכות ציצית

רבי יוסף רוזין

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

צפנת פענח על משנה תורה, הלכות ציצית

רבי יוסף רוזין

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/צפנת-פענח-על-משנה-תורה-הלכות-ציצית/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ד 4
הלכה ו 4
הלכה יא 4
הלכה טו 5
הלכה יח 5
פרק ב 6
הלכה א 6
הלכה ב 6
הלכה ד 6
הלכה ה 7
הלכה ח 7
פרק ג 7
הלכה ד 7
הלכה ו 7
הלכה ז 9
הלכה יא 9

פרק א

הלכה א

ואין לחוטי כו'. עיין ירושלמי פי"א דסנהדרין ע"ש. אך באמת נ"ל דהך ענף ר"ל מה שנשאר אחר הכריכה עיין מנחות דף ל"ט ע"א ודף מ"ב ע"א ותוס' שם דף ל"ט ע"ב וסבירא ליה לרבינו דנהי דצריך ח' חוטין זה רק בגדיל אבל כמה ישאר בענף אין לזה מנין מה"ת וסבירא ליה דזה ר"ל הגמ' דף מ"א ע"ב אין ציצית אלא משהו ולא כרש"י שם דף מ"ב ע"א יעויין שם:

הלכה ד

כיצד כו' ונפסק כו'. הנה רבינו ז"ל מפרש דהך נפסק הלבן ר"ל החוט שחציו לבן וחציו תכלת זהו נפסק וס"ל דהתכלת היה בגדיל לכן לא הביא הך דאיגרדום תכלת וקאי לבן משום דא"כ היינו נפסק החוט מעיקריה דפסול ע"ש בתוס' ומרדכי:

הלכה ו

ויהיה אחד כו'. והנה רבינו ז"ל לא ביאר אם מן החוט החצי של תכלת אם שיהיה נשאר גם ענף תכלת או שיגדיל כולו וא"כ לא יהיה בענף רק ז' חוטין ונ"ל דס"ל לרבינו דבזה פליגי רב ורבב"ח דההוא גברא לא הוה מיגדל כולה רק התכלת לבד ורב ס"ל דצריך שישאר מן התכלת בענף ורבב"ח ס"ל דא"צ וא"כ בענף ליכא רק ז' חוטין וזהו מה דאמר בגמ' שם חוט של כרך עולה מן המנין ר"ל דהיינו החצי הצבוע בתכלת ובענף לא בעי תכלת ולכך קאמר ליה שם ר"י לרבה שמואל אמרה ולא רב ר"ל דרב פליג דס"ל דגם בענף בעי תכלת וא"ש דלא כרש"י ותוס' ורבינו ז"ל פסק כרבב"ח כמבואר בהל' ג':

הלכה יא

ואין עושין אותו מצמר הגזול. אבל ציצית שאולים כשר דרק טלית שאולה פטורה מן הציצית ועיין סוכה דף כ"ז ע"ב:

אבל המשתחוה לפשתן הנטוע כו'. ר"ל דהא לא נקרא פשתן רק אחר שנעקר מן הארץ ונטוה עיין מש"כ רבינו ז"ל בהל' סוכה פ"ה ה"ד דלא מקרי גדולי קרקע שהרי נשתנית צורתה ועיין ירושלמי כלאים פ"ט מה פשתן כברייתו ר"ל דפשתן מזמן ששם פשתן עליו לא נשתנה ועיין בכורות דף י"ז ע"א מה פשתן שלא נשתנה ובנגעים פי"א מ"ב בר"ש, וכן ר"ל בהך דע"ז דף מ"ז ע"א גבי קמח ע"ש וב"ק ד' צ"ו ע"ב וכן ר"ל הך דתמורה דף ל"א ע"א גבי אפרוח דזה הוה פנים חדשות ועיין בירושלמי פ"ג דע"ז דאף של ביצת ע"ז יש מ"ד דס"ל דמותר וע"כ משום זה ועיין חולין ד' ס"ט ע"א גבי כל מכח כו' ותוס' שם

ד' ס"ד ע"ב ותוס' נדה ד' נ' ע"ב ד"ה תרנגולתא ועיין כריתות ד' ד' ע"א גבי לחם קלוי ובתו"כ פ' שמיני הן אם עשה היין כענבים שהוא בגופן כו' ועיין בחולין ד' קכ"ט ע"א גבי כששימש מעשה עץ שימש ר"ל דאין זה הדבר רק הוא דבר חדש ועי' ערכין ד' ז' ע"ב גבי שער ע"ש בר"ש ועי' מש"כ בהך דנזיר ד' נ' ע"א גבי כזית נצל ובדברי הרמב"ם שם ועיין ברא"ש נדרים ד' נ"ה ע"ב גבי חילקי טרגוס כו' ע"ש:

הלכה טו

הטיל ציצית כו'. עיין בהשגות דמפרש דאדרבא הלאו דבל תוסיף משוי ליה מעשה וכעין דאמרינן בזבחים דף פ"ד ובכ"מ הואיל ומרצה לפיגולו ועיין במנחות דף ע"ט ע"א ע"ש ועיין בהך דבכורות ד' י' ע"א דאמרינן איסורו חישובו ועיין פסחים ד' מ"ו ע"א גבי חמץ בפסח ע"ש ועיין שבת דף צ"א ע"א וזה ר"ל ג"כ הך דשם ד' ט"ז ע"א גבי כלי טמא חושב משקה וכמו דמפרש רבינו ז"ל הך דב"ב ד' צ"ז ע"א כדרך שאמרו לענין איסורם כך אמרו לענין הכשרם ע"ש בדברי רבינו בהל' טומאת אוכלים ועיין בהך דמעילה ד' ד' ע"ב דקרי לה להלנה עביד בידים משום דהלאו הוא שלא ילין לא שלא יפסל עיין בהך דפסחים ד' ס"ג ע"ב הך דקאי בלא ילין ובאמת זה תליא בהך מחלוקת דרבה ורבא גבי ראש המזבח בזבחים ד' פ"ז ע"א ע"ש דלא נפסל לכו"ע אך מ"מ לרבא עובר בלא ילין, ורבינו ז"ל ס"ל דהוה מעשה אך לפסול עי' רש"י מנחות ד' ל"ח ע"ב ד"ה חיסר מצוה ע"ש ועי' זבחים ד' כ"ז ע"א בהך מחלוקת יאספנה ע"ש:

הלכה יח

ואם נפסק החוט כו'. עיין בכסף משנה ועי' מש"כ לעיל אך י"ל דזה גרע אם נפסק למטה ונשאר שם מלא היה כלל, עי' תוס' סוכה ד' כ"ט ע"ב ד"ה נקטם ועי' בתוס' יבמות ד' ע"ה ע"ב גבי נפצע ועי' תוס' בכורות דף ל"ח ע"ב ד"ה וסמנך ועי' תוס' ב"ק ד' ע"ו ע"א גבי מיתה ובירושלמי פ"ד דב"ק אם יש ניזקין בכולו ועי' תוס' מגילה ד' ט' ע"א ד"ה בשלמא מש"כ בשם רש"י ועי' בכורות ד' ג' ע"א גבי הא עריבא ביה חולין ע"ש. ועי' תוס' סוטה ד' ל"ג ע"א ד"ה ורבי יהודה ועי' ר"ה דף ל' ע"ב אין לך שיבוש גדול מזה ועי' מגילה ד' כ"ב ע"ב גבי נפל כו"ע כו' לא משנה ממנהגו, וגם י"ל דזה הוה הפסק כמש"כ הראב"ד ז"ל לעיל בהל' ט"ו ע"ש ועי' בסוכה ד' ל"ז ע"א ע"ש ובאמת הך דגמ' דסנהדרין ד' פ"ח ע"ב לא ר"ל הפסול משום בל תוסיף רק משום דכיון דבעי קשר או אגד וא"כ נמצא האגד והקשר הוא מצוה והאגד והקשר היינו שיהיה מפורד מדבר אחר רק הם לבד ואם הוסיף שם עוד מין אחר שוב לא הוה אגד ולא קשר זהו כונת הגמ' שם דע"כ לשיטת הזקן ממרא דס"ל דצריך עוד מין ע"כ צריך ג"כ לקשרם יחד וצריך להתיר הקשר

ולחזור ולקושרם דאל"כ היינו תעשה ולא מן העשוי כיון דאז הוא פסול דחסר בו מין אחד א"כ נמצא גרוע ועומד הוא ועי' בירושלמי יומא פ"א גבי עמידה ופריקה דמשכן במחלוקת דר"י ור' חב"י ע"ש ועי' מש"כ הראב"ד ז"ל בהשגות בהל' ממרים ע"ש:
ולענין אם אריג שתי לבד מחשב מן ג' עי' רש"י כאן ד' מ"ב ע"א וב"ק ד' קי"ט ע"ב גבי קצרא ע"ש וזה ר"ל מה דמבואר בתוספ' כלים הובא בר"ש פכ"ט מ"א רשב"ג אומר סכך עולה כו' ר"ל לזה דציצת וא"צ להגיה:

פרק ב

הלכה א

כפתוך שבכחול. עיין סוכה ד' נ"א ע"ב דמחזי כאידוותא דימא וכו' ותכלת דומה לים:

הלכה ב

ודמו שחור כדיו. עי' בירושלמי פ"ב דנדה דדם דגים הוא שחור ואף דבאמת יש לחלק בין כל דגים לכל דם של דג לא הוה בעין רק מובלע ולכך ס"ל לרבינו ז"ל בה' מאכלות אסורות דלא לקי עליו גבי טמאים והוה כמו ציר ולכך הוא משחיר עי' בנדה ד' י"ט ע"א משל לדם מכה כו' משא"כ דם זה דהוה פקיד כמ"ש התוס' שבת ד' ע"ה ע"א וגם צריך ליטול ממנו הדם כשהחלזון חי כמבואר שם בשבת וזה ר"ל הספרי פ' ברכה פסקא שנ"ד ומת ונימוק במקומו ר"ל שהחלזון מת ושוב אינו ראוי לתכלת ובאמת נ"ל דהנה עיין רש"י סנהדרין ד' צ"א ע"א דחלזון אחד יוצא מן הים על ההר ומטיל כמה ביצים ונולדים חלזונות הרבה ונראה דלתכלת אינו כשר רק חלזון ראשון שנולד מן הים והני דנולדו על ההר מקרי תולעת שני וזהו מה דאמרינן בתוספתא דמנחות פ"ו דתולעת שני דוקא שבהרים וזה מה דאמרינן בתו"כ פ' מצורע יוחנן בן דהבאי אומר ושני תולעת שני שבתולעת ועיין מנחות ד' מ"ב ע"ב ומש"כ רבינו ז"ל בהל' פרה אדומה פ"ג ה"ב ועי' בירושלמי ריש פ"ט דכלאים תולעת שיש בו רוח חיים ועי' רש"י ע"ז ד' כ"ח ע"ב ועי' שבת ד' כ"ו ע"א מלקטי חלזון כו' ומגילה ד' ו' ע"א ורש"י ב"מ ד' ס"א ע"ב וחולין ד' פ"ט ע"א ועי' סוטה ד' מ"ו ע"ב גבי לוז וסנהדרין ד' י"ב ע"א:
ובים המלח הוא מצוי. עי' במגילה דף ו' ע"א דהוה בחלקו של זבולון ועי' בירושלמי פ"ה דסוכה ע"ש ובפ"ז דשקלים ובתוספתא דסוכה ובירושלמי פ"ב דחלה ובבכורות ד' נ"ה:

הלכה ד

התכלת כו' שאינם עומדים כו'. עי' ב"ק ד' צ"ג ע"ב גבי קלא אילן ושם ד' ק"א ע"א ועי' זבחים ד' צ"ה ע"א ע"ש:

הלכה ה

ואם כהתה כו' לוקחין בצק כו'. והנה נ"ל דגבי תכלת שבמשכן אם כהתה לא מהני התקנה של אפייתה בבצק עי' שבת ד' ע"ד ע"ב דמקשה שם דאפיית הפת לא היתה במשכן ואמאי הא צריך לענין זה גבי בדיקת התכלת וע"כ כה"ג ועי' מש"כ רבינו ז"ל בהל' כלי המקדש:

הלכה ח

עושה חוטי לבן שלה כו'. אך זה נ"ל דזה רק בשל צמר אבל פשתים אם צבען פסול משום דנשתנה עי' בכורות ד' י"ז ע"א ובירושלמי פ"ט דכלאים ועי' נדה ד' ס"א ע"ב צובעו ומותר כו':

פרק ג

הלכה ד

כסות של בגד וכנפים כו'. עי' חולין ד' קל"ג ע"ב גבי מתנות כהונה ועי' בכלאים פ"ט מה דפליג הר"ש עם רבינו ז"ל אם יש הפסק בין צמר לפשתים אם הוה כלאים ומכאן ראיה לשיטת רבינו דהוה כלאים דאל"כ אין ראיה כלל דכלאים בציצית מותר דלמא עביד לה בכנפים של עור:

הלכה ו

ומהו לעשות כו'. והנה באמת למה האריך רבינו ז"ל בזה. והנה באמת התוס' במנחות ד' מ' כבר עמדו מה דהגמ' שם סותר עצמו מהך דדף ל"ט ע"ב דחוטי פשתן פוטרין בשל צמר ע"ש. אך באמת רבינו ז"ל ס"ל דהך דד' ל"ט ע"ב קאי (זה) לשמואל ושמואל ס"ל דכלי קופסא חייב בציצית ור"ל שם שלא ילבשם ופטור משא"כ ללבישה דאסור משום דאפשר במינו אך זה רק אם עפ"י דין שעטנז מותר בציצית אבל אם אסור י"ל דלא על זה כונה התורה כלל מצות ציצית וא"כ לא יצא. וגם י"ל דהוה בגד שאינו ראוי ללבישה והוה כמו זקן שעשה לכבודו. ועי' תוס' נדה ד' ס"א ע"ב גבי מוכרי כסות ועי' שבת ד' מ"ח ע"ב גבי בגד שתפרו בכלאים דאינו חבור ונ"מ אם עבר ועשה שעטנז בציצית אם קיים עכ"פ המצות עשה ועי' בהך דפסחים ד' ס"ח ע"ב בהך דאמר ר"ש בא וראה כמה חביבה מצוה בשעתה כו' ואין ממתינין להם עד שתחשך ואף דהרי שם ד' נ"ט ע"ב אמרינן דלכך מצי קרב בלילה רק משום דראויה להקריב ביום ע"ש, וע"כ צ"ל דמה שאינו ראוי מחמת איסור לא מקרי אינו ראוי ועי' גיטין ד' פ"ד ע"א בהך דאביי ורבא ותוס' שבת ד' מ"ג ע"א מה דמחלקים בין דאורייתא לרבנן ועיין עירובין ד' ל"ח

ע"ב גבי ניעור דקנה אף דאסור לומר ועי' בירושלמי פסחים פ"ז מחלוקת דשמואל ור"י אם בדיעבד אם נמנה על מוח שבקוליא אם הוה מינוי ע"ש דמבואר דאם מה"ת מותר לשבור הוה מינוי ואם לא הוה מינוי ואף דבדיעבד המוח כשר ויוצא בו ידי חובתו כמבואר בתוספתא פ"ו דפסחים. אך י"ל דשם שאני כיון דבאמת חידוש הוא מה שיכול להמנות כמבואר פסחים ד' צ' ע"א שעל מנת כן הקדישו כו' וע"מ לעבור עבירה לא היה בדעתם וגם התורה לא נתכון על זה ועי' ביבמות ד' צ"ב ע"א גבי הלכה וקלקלה ע"ש וב"מ ד' צ"ו ע"ב ומש"כ הרמב"ם ז"ל בהל' זכיה ומתנה פ"ט הל' י' וכ"מ בזה ועי' בהך דכריתות ד' ז' ע"ב בהך דב"ש וב"ה דמביאין ראיה משבת ועי' בתוס' חולין ד' מ' ע"א גבי השוחט חטאת כו', ועי' בירושלמי פ"ב דנזיר הל' י' הרי שנולד בשבת כו' שבת היא שגרמה ע"ש. ועי' בירושלמי במעש"ש פ"ג ה"ה מה דאמר שם הדא אמרה כרי שהוא טבול לראשון ולשני והתרו בו משום שני לוקה ר"ל אף דאכתי אינו יכול להפריש השני דהא אסור להקדים שני לראשון מ"מ יש עליו שם טבל דשני וראיה מדקלטוהו מחיצות ואח"כ אמר שם אית לך מימר על דב"ש כו' ר"ל דב"ש ס"ל בכריתות הנ"ל דרק שבת דראוי לקרבן צבור הוא דלא נקרא מחוסר זמן משא"כ היכא דאסור לגמרי מקרי מחוסר זמן ועי' תוס' שבת ד' ד' ע"א וחולין ד' ד' ע"ב ותוס' פסחים ד' כ"ט ע"א ד"ה אין פודין וד' ל"ח ע"א ד"ה אבל וד' מ"ח ע"א גבי מוקצה ובירושלמי פ"א דר"ה גבי אם עבר בבל תאחר בעצרת אם עובר כיון דאין נדרים ונדבות קריבין ביו"ט ע"ש. ועי' בהך דתמורה ד' ד' ע"ב גבי אם כהן הוא לוקה ואינו מחזיר מה שכתבתי שם אם הכהן עבר והחזיר אם קיים העשה ועי' ביבמות ד' ס' ע"א שאינו משלם קנס ע"ש. ועי' בפסחים ד' נ"ט ע"א מה דפליגי שם בירושלמי אם הך דין דהשלים דגבי תמיד אם בערב פסח לא שייך זה כלל מחמת הקרבן פסח או דבערב פסח ג"כ זה רק מחמת דהך דפסח אי אפשר להתקיים רק עכשיו והך דתמיד יכול להתקיים בכל השנה ונ"מ דהנה יש בזה להאריך אם צריך שלא יהיו הקרבנות קודם או רק שיהיה התמיד מאוחר עי' בירושלמי כאן מה דמקשה שישחטו שניהם כאחת ועי' בכריתות ד' כ' ע"א נהי דאקדומי לא מיקדם כו' ועי' מה שכתבתי בזה בהל' שבת. והנה עי' תוס' מנחות ד' מ"ט הביאו ראיה מהך דאמר בפסחים ד' נ"ט דיבא עשה שיש בו כרת וידחה כו' דהביאו ראיה דאם עבר ושחט כשר הקרבן אך באמת לפי"ז אינו ראיה ונוכל לומר דבאמת בכל השנה כולה נפסל הקרבן שאחר התמיד כדי שעי"ז יתקיים הך עליה השלם כמו דאמרינן בירושלמי פ"ה דפסחים ה"ג אי אמרת פסול כמו שלא הקדימו וה"נ אם נימא פסול הוה השלמה בתמיד משא"כ בע"פ דהך דעליה השלם בל"ז אינו מתקיים עכשיו א"כ נהי דקרבן אחר אסור להקריב אחר

התמיד מ"מ לא נפסל ועי' תוס' מנחות ד' נ"א ע"א דערב שבת הוה זמנו ותוס' יבמות ד' ע"ב ע"ב גבי קדשים שלא בזמנו ועי' פסחים ד' ס"ב ע"א בתוס' ד"ה כי לית ליה ע"ש ובירושלמי פ"א דשם ה"ה גבי שעה חמישית כר"י ושם ד' ל"ט ע"ב גבי מרור של מעשר שני ע"ש. גם י"ל מה שהקשו התוס' במנחות ד' מ' כמש"כ רבינו ז"ל בפירוש המשניות סוף מס' נגעים דהיכא דאינו מקיים העשה כתקנה לא אתי עשה ודחי ל"ת וא"כ לפי"ז כיון דלא היה להם תכלת אף דאינו מעכב מ"מ לא דחי וזה כונת הגמ' שם וא"ש:

הלכה ז

כסות של פשתן אין מטילין כו'. עי' מש"כ הכסף משנה בשם מהר"י אבוהב ותמה עליו אך באמת רבינו ז"ל לא כתב רק כסות וגזירה שמא יתכסה אבל ללבוש שרי, ועי' תוס' חולין ד' ק"י ע"ב אך ממה שכתב רבינו ז"ל בפירוש המשניות במס' עדיות לא משמע כן ע"ש. והנה באמת אף לפי שיטת ר"ת ז"ל דס"ל דכסות יום חייב בלילה זה רק דאסור ללובשם בלילה בלא ציצית אבל העשה לא קיים אם לבשם בלילה בציצית ולכך ס"ל לר"ת דרק אם טלית פטורה ג"כ מותר ללובשה עם ציצית שיש בה כלאים אז מותר כסות יום בלילה בכלאים אבל עשה דוחה ל"ת אין כאן וכן נ"ל דגם גבי סומא ג"כ הדין כן דקיום עשה אין כאן רק דמרבה כסות סומא ועי' רש"י סוכה ד' י"א ותוס' שבת ד' קל"א ע"א ולהיפך כסות לילה ביום שם רק מצוה ולא איסור ובזה א"ש כל הסתירות שיש בזה ועי' תוס' קדושין ד' ל"ד ותוס' מנחות ד' מ"א ע"ש וברכות ד' י"ד ע"ב ועי' רש"י מנחות ד' מ"ג ע"א דמשמע שם דאף למ"ד ציצית מצות עשה שלא הזמן גרמא מ"מ לברך בלילה א"צ ע"ש:

הלכה יא

לעולם ישתדל כו'. עי' שבת ד' ל"ב ע"ב בתוס"י ושם ד' קי"ח ע"ב וד' קנ"ג ע"א ופסחים ד' קי"ג ע"ב ותענית ד' כ"ב ע"ב ותוס' ריש פ"א דערכין ע"ש: